

**МЕСЕЦА АПРИЛА
У 25. ДАН.**

**БОЖАНСКА ЛИТУРГИЈА
СВ. АПОСТОЛА
И ЈЕВАНЂЕЛИСТЕ
МАРКА**

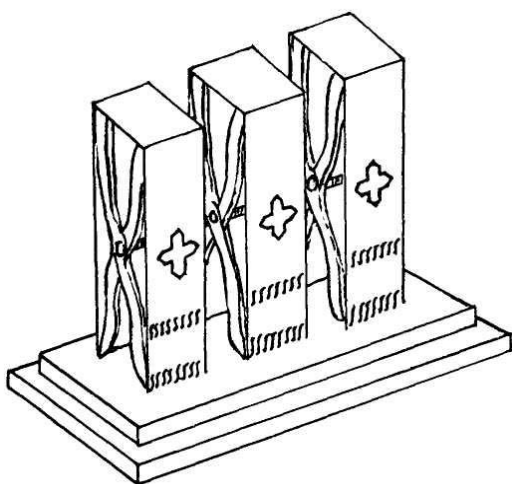
СВЯТЫЙ АПОСТОЛ
МАРКО

СВЯТЫЙ
МАРКО
ЕВАНГЕЛИСТ
СВЯТЫЙ
МАРКО
ЕВАНГЕЛИСТ
СВЯТЫЙ
МАРКО
ЕВАНГЕЛИСТ
СВЯТЫЙ
МАРКО
ЕВАНГЕЛИСТ

**ПОРЕДАК БОЖАНСКЕ ЛИТУРГИЈЕ
СВ. АПОСТОЛА И ЈЕВАНЂЕЛИСТЕ МАРКА,
УЧЕНИКА СВ. АПОСТОЛА ПЕТРА,
И ПРВОГА ЕПИСКАПА АЛЕКСАНДРИЈСКОГ.*1**

Која се служи у Александријској Цркви 25. априла када се празнује спомен светог апостола и јеванђелисте Марка.

На средини храма се поставља амвон, ако се већ не налази тамо, и на том амвону се постављају три аналогија (налоња), окренута тако, да онај који са њих чита буде окренут према западу. Постављају се и столице за свештенике који ће учествовати у богослужењу, такође окренуте према западу.

Када настане време за божанску Службу, долазе свештеник и ђакон у свети храм, ћутећи целивају иконе, улазе у свети олтар и поклоне се часној Трпези.

Свештеник се облачи у потпуно свештеничко одјејаније, а при облачењу не говори никакве молитве. Свештеник не ставља на себе напрсни крст нити надбедреник.

Ђакон облачи стихар, ставља наруквице и опасује се орарем, са којим остаје опасан за све време свете Литургије.

На часну Трпезу се поред светог Јеванђеља са обе његове стране стављају: књига Апостол, као и књига старозаветних пророчанстава – Паримејник.

Проскомидија се на овој Литургији врши за време певања херувимске песме „Ми који херувиме ...“.

---

^{1*} приређено према издању: „БОЖАНСТВЕНА ЛИТУРГИЈА СВЕТОГА АПОСТОЛА МАРКА“ с благословом Његовог Преосвештенства Епископа банатског г. ХРИЗОСТОМА, издаје Епархијски управни одбор Епархије Банатске, Вршац 1998. Библиотека „ПРЕПОДОБНИ РАФАИЛО БАНАТСКИ“ посебна издања, књига 17; уобличење текста: протојереј-ставрофор д-р Матеја Матејић, професор; објашњење свештенорадњи и припрема за штампу: епископ банатски Хризостом (Столић), уредник: монах Теодор, компјутерска обрада: Милан Радовановић, тираж: 500 примерака, штампа: Штампарија Српске патријаршије, Београд, Краља Петра Првог бр. 5.

БОЖАНСКА ЛИТУРГИЈА
СВ. АПОСТОЛА И ЕВАНЂЕЛИСТЕ МАРКА,
УЧЕНИКА СВ. АПОСТОЛА ПЕТРА,
И ПРВОГА ЕПИСКАПА АЛЕКСАНДРИЈСКОГ.

Свештеник и ђакон стају у ђаконикон окренути према истоку,
и ђакон тихо говори:

Спремите се за молитву.

Свештеник: Мир свима.

Народ: И духу твоме.

Ђакон: Молите се.

Народ: Господе, помилуј. (трипут)

Свештеник тихим гласом говори ову молитву:

Благодаримо Ти, најусрдније Ти благодаримо, Господе Боже наш, Оче Господа и Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа, за све и ради свега и у свему, зато што си нас покрио, помогао, штитио и руководио у току досадашњег нашег живота, и довео нас до овога часа, достојивши нас да опет станемо пред Тебе у Твом светом месту да би се помолили за опроштај грехова наших и помиловање свеколиког народа Твог. И молимо Ти се, и иштемо, човекољубиви и благи, даруј нам да овај свети дан и све време нашега живота, проведемо без греха, са сваком радошћу, здрављем, спасењем и свом светошћу и страхом Твојим. А сваку мржњу, сваку бојазан, свако искушење, свако сатанско дејство, сваку клевету злих људи одстрани од нас, Боже, и од Твоје свете саборне и апостолске Цркве. Дај нам оно што је добро и корисно; ако смо ма у чему згрешили речју или делом или помишљу, Ти као благ и човекољубив благоизволи да то превидиш, и не остави нас, Боже, који се надамо у Тебе, нити нас уведи у искушење него нас избави од злога и дела његових, благодаћу и милосрђем и човекољубљем јединородног Сина Твог,

Возглас: Кроз Кога и са Којим (нека је) Теби слава и моћ, са свесветим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Свештеник: Мир свима.

Народ: **И** духу твоме.

Ђакон: **М**олите се за цара.

Народ: **Г**осподе, помилуј. (трипут)

Свештеник тихим гласом чита ову молитву:

Владико Господе Боже, Сведржитељу, Оче Господа и Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа, молимо Ти се и иштемо од Тебе, сачувај нашег цара у миру, у храбрости и правди. Покори му, Боже, сваког непријатеља и противника; узми оружје и штит и устани на помоћ њему. Подари му, Боже, победе, да бисмо ми могли имати спокојне помисли, и ради светог имена Твог, да бисмо и ми у спокојству његових дана проводили тих и миран живот у свакој побожности и честитости, благодаћу и милосрђем и човекољубљем јединородног Сина Твог, **Возглас:**

Кроз Кога и са Којим (нека је) Теби слава и моћ са свесветим Твојим Духом, сада и увек и у векове векова. **Народ: Амин.**

Свештеник: **М**ир свима.

Народ: **И** духу твоме.

Ако се служи у Александрији, говори овако:

Ђакон: **М**олите се за папу (Александријског) и за епископе.

Народ: **Г**осподе, помилуј. (трипут)

Ако се служи изван Александрије, онда овако:

Ђакон: **М**олите се за патријарха (или: митрополита, или: архиепископа, или: епископа) нашег.

Народ: **Г**осподе, помилуј. (трипут)

Свештеник тихим гласом говори ову молитву:

Владико Господе Боже, Сведржитељу, Оче Господа и Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа, молимо Ти се и иштемо, човекољубиви и благи, сачувај најсветијег и најблаженијег архијереја нашег папу александријског ... (именуј га) и најпреподобнијег епископа нашег ... (именуј га). Сачувај нам га за много година у миру, да обавља Тобом поверено му првосвештенство по светој и

блаженој вољи Твојој, да правоверно проповеда речи истине, са свим православним епископима, свештеницима, ђаконима, ипођаконима, чтецима, појцима и верницима, са свом пуноћом свете и једине саборне Цркве, дарујући им мир, здравље и спасење. Молитве које они приносе за нас, и наше за њих, прими, Господе, на свети, небески и духовни Твој жртвеник. А сваког непријатеља свете Цркве Твоје брзо баци под њихове ноге, благодаћу, милосрђем и човекољубљем јединородног Сина Твог.

Возглас: Кроз Кога и са Којим (нека је) Теби слава и моћ, са свесветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова. **Народ:** Амин.

Свештеник и ђакон долазе из ђаконикона, стају испред часне Трпезе, окренути према истоку. Повлачи се завеса са царских двери, које се отварају и остају отворене све до причастна.

Свештеник се окрене према народу, благосиља га и говори гласно:

Мир свима.

Народ: И духу твоме.

Ђакон: На молитву станите.

Народ: Господе, помилуј. (трипут)

Свештеник узима кадионицу у руку, кади трипут с предње стране часну Трпезу и говори гласно:

Рладико Господе Боже наш, Који си изабрао као дванаестоструки свећњак дванаест Апостола и послао их да проповедају по читавом свету, да поучавају Еванђељу царства Твога и да исцељују болести и сваку немоћ у народу, и дунувши на лица њихова рекао им: „Примите Духа Светог Утешитеља; којима опростите грехе, опраштају им се, а којима задржите, задржани су“, тако (погледај) и на нас слуге Твоје који смо овде на входу свештенорадње присутни са епископима, презвитерима, ђаконима, чтецима, појцима и верницима, у свој пуноћи свете саборне и апостолске Цркве; избави нас, Господе, од клетве и проклетства, и анатеме и уза, и одлучења, и од удела противника; и очисти наша уста и срце од сваке нечистоте и од сваког порока, да бисмо Ти чистим срцем и чистом савешћу приносили кад овај, као пријатан

мирис и за опроштај грехова наших и читавог народа Твог, благодаћу, милосрђем и човекољубљем јединородног Сина Твог,

Возглас: Кроз кога и са којим (нека је) Теби слава и моћ, са свесветим и добрим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова. **Народ:** Амин.

Ђакон: Стојте усправно.

Свештенство и народ певају:

Јединородни Сине и Речи Божја, бесмртан си, и изволео си да се ради нашега спасења оваплотиш од свете Богородице и Увекдјеве Марије и непроменљиво постао си човек; био си распет, Христе Боже, и смрћу си смрт сатро. Један си од Свете Тројице, који се прослављаш са Оцем и Светим Духом, спаси нас.

Док се ово пева, свештеник даје ђакону у десну руку свето Јеванђеље, а у леву књигу Апостол (ако има два ђакона, онда једноме даје свето Јеванђеље, а другоме Апостол), сам узме књигу старозаветних пророчанстава – Паримејник и држи је са леве стране груди. Ако свештеник служи сам без ђакона, онда даје књигу старозаветних пророчанстава – Паримејик једном чтецу, Апостол другом чтецу, а сам узима Јеванђеље, и тако чине Вход; пред њима иду свећеносци са упаљеним свећама. Вход се врши на овај начин: излази се на северне двери и иде се до западног зида храма (ако је могуће излази се и у припрату кроз њена северна врата, па се улази на њена главна врата у храм, и долази до амвона.) Свештеник узлази на амвон и полаже на један налоњ књигу коју је носио. Такође и од ђакона узима свето Јеванђеље и Апостол и поставља сваку књигу на посебан налоњ. Књиге су распоређене тако што је Јванђеље на средњем налоњу, Апостол пак са десне стране (гледајући из храма према олтару), а књига старозаветних пророчанстава – Паримејник са леве стране. Тада иду сви свештенослужитељи на солеју и сваки стаје испред столице која је за њега припремљена, (окренут према народу).

Ђакон говори: На молитву станите.

Свештеник: Мир свима.

Народ: И духу твоме.

Ђакон: Спремите се за молитву.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник чита гласно ову молитву:

Владико Господе Исусе Христе, савечна Речи беспочетног Оца, који си, ради спасења рода нашег, постао сличан нама у свему осим у греху, и који си послао свете Твоје ученике и апостоле да проповедају и поучавају Еванђељу царства Твог и исцељују сваку болест и сваку немоћ у народу Твоме, сам и сада, Владико, пошаљи светлост Твоју и истину Твоју, и просвети очи ума на разумевање божанствених речи Твојих, и удостој нас да будемо њихови слушатељи, и не само слушатељи него и извршиоци речи, оспособљени да приносимо плодове и да доносимо добре плодове по тридесет и шездесет и стотину, како бисмо се удостојили царства небеског.

Возглас:

Нека нас брзо сусретне Твоје милосрђе, Господе.

Народ: Господе, помилуј. (трипут)

Свештеник, возглас: Јер си Ти Благовест, Спаситељ и Чувар душа и тела наших, Господе Боже, и Теби славу и благодарност и трисвету песму узносимо, Оцу и Сину и Светоме Духу, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Народ пева:

Свети Боже, свети Крепки, свети Бесмртни, помилуј нас. (трипут)

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу.

И сада и увек и у векове векова. Амин.

Света Тројице, помилуј нас.

Чтец узме благослов од свештеника, стане на амвон окренут према западу.

Свештеник: Мир свима.

Народ: И духу твоме.

Свештеник седа на припремљену столицу, окренут народу.

Чтец: Читање из Књиге изласка. (3,1-14)

Ђакон: Пазимо.

Чтец:

Мојсије напасаше стадо Јотору тасту своје, свештенику мадијамском, и одведе стадо преко пустиње, и дође на ^[1] гору Божју Хорив. ^[2] И јави му се анђео Господњи у пламену огњеном из купине. И погледа, а то купина огњем гори а не сагорева. ^[3] И Мојсије рече: идем да видим ту утвару велику, зашто не сагорева купина. ^[4] А кад Господ опази куда он иде и шта хоће да види, викну га из купине, и рече му: „Мојсије! Мојсије!“ А он одговори: „Ево ме“. ^[5] А Бог рече: „Не долази овамо. Изуј обућу своју с ногу својих, јер је место где стојиш света земља.“ ^[6] Још рече: „Ја сам Бог отаца твојих, Бог Авраамов, Исааков, и Бог Јаковљев.“ А Мојсије заклони лице своје, јер га страх беше гледати у Бога. ^[7] И рече Господ: „Добро видех невољу народа свога у Египту, и чух вику његову од зла које му чине настојници, јер познах муку његову. ^[8] И сиђох да га избавим из руку Египатских, и да га изведем из оне земље у земљу добру и пространу, у земљу где млеко и мед теку, на место где су Хананеји и Хетеји и Амореји и Ферезеји и Јевеји и Јевусеји. ^[9] И сада ево вика синова Израилевих дође преда ме, и видех муку којом их муче Египћани. ^[10] Сада хајде да те пошаљем к Фараону, да изведеш народ мој, синове Израилеве из Египта.“ ^[11] А Мојсије рече Богу: „Ко сам ја да идем к Фараону и да изведем синове Израилеве из Египта?“ ^[12] А Бог му рече: „Ја ћу бити с тобом, и ево нека ти буде знак да сам те ја послао: кад изведеш народ из Египта, служићете Богу на овој гори.“ ^[13] А Мојсије рече Богу: „Ево, кад одем к синовима Израилевим, па им кажем: Бог отаца ваших посла ме к вама, ако ми кажу: како му је име? шта да кажем?“ ^[14] А Господ рече Мојсију: „Ја сам онај који јесте.“ И рече: „Тако ћеш казати синовима Израилевим: Који јесте, Он ме посла к вама“.

Чтец: Читање из пророштва Исаијина. (19,1, 19-25)

Ђакон: Пазимо.

Чтец:

Види, Господ седи на лакој облаку и доћи ће у Египат, па ће се пред Њим затрести египатске рукотворине. ^[19] У то ће ^[1] време бити олтар Господњи усред земље египатске, и споменик Господњи на међи њиховој. ^[20] И биће знак и сведочанство Господу над војскама, у земљи египатској. Кад стану викати ка Господу на насилнике, Он ће им послати Спаситеља и Кнеза и избавиће их. ^[21] И биће познат Господ Египћанима, и познаће

Египћани Господа у то време, и служиће Му жртвама и даровима, и заветоваће завете Господу, и извршаваће. [22] Тако ће Господ ударити Египат, и ударивши га исцелиће га, јер ће се обратити ка Господу, умолиће Му се, и исцелиће их. [23] У то време ће бити пут из Египта у Асирију, и Асирац ће ићи у Египат и Египћанин у Асирију, и служиће Господу Египћани с Асирцима. [24] У то време ће Израиљ бити трећи с Египћанима и Асирцима, и биће благослов посред земље. [25] Јер ће их благословити Господ Саваот: да је благословен народ мој египатски и асирски, дело руку мојих, и наследство моје, Израиљ.

Други чтец такође узима благослов од свештеника, и са доле чита Апостол. Чтец:

Читање из Прве саборне посланице светог апостола Петра.
(зач. 63; гл. 5,6-14)

Ђакон: Пазимо.

Чтец:

Браћо, [6] понизите се, дакле, под моћну руку Божју, да вас узвиси кад дође време. [7] Све своје бриге положите на Њега, јер се Он стара за вас. [8] Будите трезвени и бдите, јер супарник ваш, ђаво, као лав ричући ходи и тражи кога да прождере. [9] Њему се противите утврђени вером, знајући да се таква иста страдања догађају вашем братству по свету. [10] А Бог сваке благодати, који вас позва у вечну своју славу у Христу Исусу, нека вас Он, пошто мало пострадате, усаврши, утврди, укрепи, утемељи; [11] Њему слава и сила у векове векова. Амин. [12] По Силуану, верном брату, као што мислим, написах вам ово мало, да посаветујем и посведочим да је то истинита благодат Божја, у којој ви стојите. [13] Поздравља вас црква у Вавилону, изабрана као и ви, и Марко син мој. [14] Поздравите један другог целивом љубави. Мир вам свима који сте у Христу Исусу. Амин.

После прочитаног Апостола, свештеник устаје.

Ђакон долази код свештеника са кадионицом у руци и тражи благослов за кађење. Свештеник благосиља кадионицу, и изговара ову молитву:

Чтец говори трипут: Алилужа.

А народ пева трипут: Алилужа.

Чтец говори стих: Небеса говоре чудеса Твоја, Господе, и истину Твоју сабор светих.

Кад приносимо пред светом славом Твојом, Боже, који (га) примаш на свети, наднебески и мислени жртвеник. Узврати нам ниспослањем благодати Светог Духа Твог, јер си благословен и Теби славу узносимо, Оцу и Сину и Светоме Духу, сада и увек и у векове векова. **Амин.**

Свештеник **благослови** кадионицу и ђакон кади свето Јеванђеље које је на налоњу, иконостас, храм и присутне у храму, са солеје. Тада даје кадионицу црквењаку.

Народ: **Алилуја. (трипут)**

Чтец, стих: Јер ко је над облацима раван Господу; ко ће се изједначити с Господом међу синовима Божијим?

Народ: **Алилуја. (трипут)**

Чтец, стих: Господе, Боже сила, ко је силан као Ти, Боже, и истина Твоја око Тебе?

Ђакон онда говори гласно: Господе благослови.

Свештеник: Господ да благослови и укрепи и начини нас служитељима светог Еванђеља свог, Он који је благословен Бог, сада и увек и у векове векова. **[Народ:] Амин.**

Ђакон: Станите! **Чујмо** свето Еванђеље.

Свештеник: Мир свима.

Народ: **И** духу твоме.

Ђакон: **Читање** из светог Еванђеља по Луки.

(Зач. 51; гл. 10,16-21)

Рече Господ својим ученицима: ^[16] ко вас слуша мене слуша, а ко се вас одриче мене се одриче; а ко се мене одриче, одриче се Онога Који ме је послао. ^[17] Вратише се пак седамдесеторица са радошћу говорећи: Господе, и демони нам се покуравају у име Твоје. ^[18] А Он им рече: Видех сатану где паде са неба као муња. ^[19] Ево вам дајем власт да стајете на змије и скорпије и на сву силу вражију, и ништа вам неће наудити. ^[20] Али се томе не радујте што вам се духови покуравају, него се радујте што су имена ваша написана на небесима. ^[21] У тај час обрадова се духом Исус и рече: Хвалим Те, Оче, Господе неба и земље, што си ово сакрио од мудрих

и разборитих, а открио то безазленима. Да, Оче, јер је тако била воља Твоја.

Народ: Слава Теби, Господе.

После читања Еванђеља следи божанска проповед.

Ђакон окренут народу говори: Припремите се за молитву.

Ђакон: Помолите се за живе, помолите се за болесне, помолите се за одсутне.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник: Господе, милостиво и дарежљиво погледавши исцели болне из Твога народа. Оне од братије наше који су на путу или који ће путовати, све приведи благовремено до места у која су се упутили.

Ђакон: Помолите се за благорастворење ваздуха, и за плодове земне, за надолазак речних вода до њихове границе, за благе кише и земне усева.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник: На места која имају потребу и неопходност за кишом, пошаљи је. Речне воде подигни до њихове границе, по доброты својој. Земни плодови да узрасту до семена и жетве.

Ђакон: Помолите се за спасење људи и животиња. Помолите се за спасење света. Помолите се за нашег христољубивог цара.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник: Царство слуге свога ... (именуј га), кога си Ти удостојио да царствује на земљи, сачувај у миру, неустрашивости, правди и спокојству.

Ђакон: Помолите се за заробљенике, помолите се за упокојене. Помолите се за оне који жртву нашу приносе. Помолите се за оне који су у опасности. Помолите се за катихумене. Помолите се за овај град. Помолите се.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник тихим гласом говори ову молитву:

Гмирени и милости достојан и христољубиви град овај избави, Боже, од злих дана, од глади, заразе, и најезде незнабожаца, као што си поштедео и град Ниневију јер си Ти милостив, милосрдан и незлопамтив за грехе људске. Ти си кроз свога пророка

Исаију рекао: „Ја ћу чувати овај град, да бих га спасао ради себе и ради Давида слуге мога“. Због тога Ти се молимо и иштемо од Тебе, човекољубивог и благог, сачувај овај град ради мученика и јеванђелисте Марка, који нам је показао пут спасења, благодаћу и човекољубљем јединородног Сина Твог,

Возглас: Кроз Кога и са Којим (нека је) Теби слава и моћ, са свесветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова. **Народ:** Амин.

Ђакон: Почни.

Народ пева стихове из 122. псалма, глас пети.

[Припев уз сваки стих:] Помилуј ме, Господе.

Подигох очи своје Теби који пребиваш на небу. ^[2] Види, као што ^[1] **П**су очи слугу упрте у руке господара њихових, као што су очи слушкиње упрте у руке господарице њене, тако су очи наше упрте у Господа, Бога нашег, док нас не помилује. ^[3] **П**омилуј нас, Господе, помилуј нас, јер смо пресићени понижења; ^[4] пресита нам је душа увреда осиионих и понижења од охолих.

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу. **П**омилуј ме, Господе.

И сада и увек и у векове векова. **А**мин. **П**омилуј ме, Господе.

Ђакон: Помолите се за мир једине Свете Саборне и Апостолске Православне Божје Цркве. **Народ:** Господе, помилуј.

Свештеник: Владико Господе Боже, Сведржитељу, Оче Господа нашег Исуса Христа, молимо се и иштемо од Тебе: даруј небески мир срцима свих нас, а и мир овог живота нам даруј.

Ако се служи у Александрији,
говори овако:

Ђакон: Помолите се за архијереја нашег папу (Александријског) аву ... (име), папу и патријарха господина, архиепископа великог града Александрије и за православне епископе.

Народ: Господе, помилуј.

Ако се служи изван Александрије, онда овако:

Ђакон: Помолите се за архијереја нашег патријарха (или: митрополита, или: архиепископа, или: епископа) аву ... (име) (кажи његову титулу) и за све епископе православне.

Народ: Господе, помилуј.

Ђакон: Најсветијег и најблаженијег папу (александријског) ... (именуј га) чувајући сачувај нама на многе године, у мирном управљању Тобом поверени му народ светим првосвештенством по светој и блаженој вољи Твојој, у верном поучавању речи истине, са свим православним епископима, презвитерима, ђаконима, ипођаконима, чтецима, појцима и са свом пуноћом свете саборне и апостолске Цркве.

Ђакон: Најсветијег и најблаженијег патријарха нашег ... (именуј га) (или: преосвештеног митрополита, или: архиепископа, или: епископа нашег) ... (именуј га) чувајући сачувај нама на многе године, у мирном управљању Тобом поверени му народ светим првосвештенством по светој и блаженој вољи Твојој, у верном поучавању речи истине, са свим православним епископима, презвитерима, ђаконима, ипођаконима, чтецима, појцима и са свом пуноћом свете саборне и апостолске Цркве.

Ђакон: Помолите се за свети храм овај, и за сва наша сабрања.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник тихим гласом говори ову молитву:

Габрања наша,^{*2} Господе, благослови; Дај им да неометано и без препреке буду по светој Твојој вољи; Домове молитве, домове благослова наших, и нама и онима после нас слугама Твојим увек даруј. Устани, Господе, и нека се развеју непријатељи Твоји, и нека побегну сви који мрзе свето име Твоје. А верни православни народ Твој, благослови, умножи га на хиљаде и милионе. Нека не преовлада смрт греха над нама и над свим народом Твојим, благодаћу, милосрђем и човекољубљем јединородног Сина Твог,

Возглас: Кроз Кога и са Којим нека је Теби слава и моћ, са свесветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Свештеник: Мир свима.

Народ: И духу твоме.

^{2*} или: Цркву нашу.

Ђакон: Погледајте да нема никога од катихумена.

Свештеник и ђакони улазе у олтар и стају око часне Трпезе. Свештеник развија антиминос, а народ пева:

Ми који Херувиме тајанствено изображавамо, и Животворној Тројици Трисвету песму певамо, сваку сада животну бригу оставимо као они који ће примити Цара свих, анђелским силама невидљиво праћеног. **А**лилуја, алилуја, алилуја.

Свештеник благосиља кадионицу изговарајући ову молитву:

Господе Боже наш, Који ни у чему немаш потребе, прими овај кад који се приноси недостојном руком, и удостој све нас Твога благослова. Јер си Ти освећење наше и Теби славу узносимо, Оцу и Сину и Светоме Духу, сада и увек и у векове векова. **А**мин.

Тада узима кадионицу и кади часну Трпезу, олтар, иконостас и народ, као што је већ уобичајено.

Пошто је завршио кађење, свештеник даје кадионицу, па се он и ђакон поклоне часној Трпези и целивају је; онда се поклоне народу и одлазе ка месту Предложења дарова.

Свештеник са ђаконом опере руке, врши Проскомидију на овај начин: вади Агнец из просфоре, ставља га на свети дискос (жртвује га), па сипа вино и воду у свети путир, при томе ништа не говори. Дискос и путир не покрива.

Тада свештеник узима свети дискос, даје га ђакону, а овај га држи наспрам груди, затим узима свети путир и даје га другом ђакону. (Ако нема два ђакона, свештеник даје и дискос и путир једном ђакону). Онда ђакони врше (или ђакон врши) Велики Вход: излазе на северне двери и иду до западног зида храма (ако је могуће излазе и у припрату кроз њена северна врата, па улазе у храм на његова главна врата). Ћутећи пролазе кроз храм, а пред њима иду свећеносци. Када су стигли до царских двери, свештеник, који је за време Входа чекао на царским дверима, узима од првог ђакона свети дискос и ћутећи уноси га у олтар и ставља га на часну Трпезу; тако исто чини и са светим путиром. За њим улазе и ђакони у свети олтар.

Свештеник у олтару чита ову молитву:

Свети, Највиши, Страшни, Господе Који у светима почиваш, Сам нас освети и удостој Твога страшног свештенства, и приведи нас часном Жртвенику Твом са сваком добром савешћу; очисти срца наша од сваке нечистоте; свако зло осећање одагнај од нас. Освети ум и душу, дај нам да вршимо службу светих отаца наших са страхом Твојим, умилостивљујући свагда Твоје лице. Јер си Ти онај Који благосиља и освећује све, и ми Теби славу и благодарност узносимо, Оцу и Сину и Светоме Духу, сада и увек и у векове векова. **Амин.**

Ђакон, окренут народу, говори гласно:

Целивајте један другог пољупцем*³ светим.

Свештеник, тихим гласом, говори молитву целивања:

Рладико, Господе Сведржитељу, погледај са неба на Цркву Твоју и на сав народ Твој и на паству Твоју и спаси све нас, недостојне слуге Твоје, овце стада Твога, и подај нам Твој мир, Твоју љубав и Твоју помоћ, и пошаљи нам дар Свесветог Твог Духа како бисмо чистим срцем и добром савешћу целивали један другога светим целивом, а не са лицемерношћу, и не са расположењем непријатељства, него са невиним и неисквареним (расположењем), у једном духу, у свези мира и љубави, као једно тело и један дух, са једном вером као што смо и позвани, са једном надом свога звања, и како бисмо сви достигли божанску и бесконачну љубав у Христу Исусу Господу нашем са Којим си Ти благословен, са пресветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Затим ђакон узима кадионицу, приноси је свештенику; свештеник ставља тамјан у кадионицу, узима кадионицу од ђакона и кади Свете Дарове, говорећи тихим гласом:

Кâд се приноси имену Твоме. Молимо се нека исти буде примљен из убогих руку нас грешника на наднебески Жртвеник Твој као пријатан мирис за помиловање читавог народа Твог, јер Теби, Оцу и Сину и Светоме Духу, приличи свака слава, част, поклоњење и благодарност, сада и увек и у векове векова. **Амин.**

---

^{3*} или: целивом.

После овога свештеник целива крај светог дискаса и светог путира а такође и часну Трпезу. Ако служи заједно више свештеника, то сви исто чине, а онда један другога целивају у рамена. То исто чине и ђакони међу собом.

Ђакон говори: Почните приносити.

Свештеник благосиља свети дискос и свети путир, говорећи са народом гласно:

Верујем у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље **И** свега видљивог и невидљивог. **И** у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божијега, Јединороднога, рођеног од Оца пре свих векова, Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, једносушног Оцу, кроз Кога је све постало; **Који** је ради нас људи и ради нашега спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек; **И** Који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и */био/* погребен; **И** Који је васкрсао у трећи дан, по Писму; **И** Који се вазнео на небеса и седи са десне стране Оца; **И** Који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, и Његовом Царству неће бити краја. **И** у Духа Светога, Господа, Животворнога, Који од Оца исходи, Који се са Оцем и Сином заједно поштује и (заједно) слави, Који је говорио кроз пророке. **У** једну, свету, саборну и апостолску Цркву. **И**споведам једно крштење за опроштење грехова. **Ч**екам васкрсење мртвих. **И** живот будућега века. **А**мин.

Ђакон говори: Спремите се за молитву.

Свештеник: Мир свима.

Народ: **И** духу твоме.

Ђакон: Помолите се за оне који приносе.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник тихим гласом говори ову молитву предложења:

Владико Исусе Христе, Господе, сабеспочетна Речи **В**еспочетном Оцу и Светоме Духу, велики Архијереју, Хлебу који си сишао с неба и извео из трулежности живот наш, Тебе Који си дао себе Самог (као) непорочно јагње за живот света, молимо и

иштемо, Господе човекољубиви, обрати лице Своје на хлеб овај и на чашу ову које прима пресвета Трпеза кроз службу анђела и присуствовање арханђела, кроз свештеничко свештенодејство у Твоју славу и обновљење душа наших, благодаћу, милосрђем и човекољубљем јединородног Сина Твог,

Возглас: Кроз Кога и са Којим нека је Теби слава и моћ, са свесветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Свештеник руком благосиља народ и говори:

Господ са свима.

Народ: И са духом твојим.

Свештеник: Уздигнимо срца.

Народ: Имамо (их) ка Господу.

Свештеник: Заблагодаримо Господу.

Народ: Достојно и праведно.

Ђакон: Раширите (руке).

Свештеник мало раширених руку тихим гласом говори ову молитву приношења:

Иаистину је достојно и праведно, свето и угодно и нашим душама корисно, Тебе Који јеси, Владико, Господе Боже, Оче Сведржитељу, хвалити, песмама прослављати, благодарити и исповедати непрестано ноћ и дан устима и неућутним уснама, неућутним срцем, Тебе Који си створио небо и што је на небу, земљу и што је на земљи, море, изворе, реке, језера и све што је у њима, Тебе Који си створио човека по своме лику и подобију, коме си даровао и рајску сладост, и Који њега, који је погрешио, ниси презрео и оставио, Благ, него си га опет призвао путем закона, уразумљивао преко пророка, пресаздао и обновио посредством страшне и животворне и небеске ове тајне; све си (то) учинио кроз своју Мудрост, истиниту светлост, јединородног Сина Твог Господа и Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа, кроз Кога Теби са Њим и Светим Духом благодарећи приносимо ову словесну и бескрвну службу, коју Теби Господе приносе сви народи од истока сунца и до

запада, од севера и до југа, јер је велико име Твоје у свим народима и на сваком месту се приноси кад, чиста жртва, жртвовање и принос светом имену Твом.

И молимо Те и иштемо, Човекољубиви, Благ: помени, Господе, свету и једину, саборну и апостолску Цркву од крајева до крајева земље, све народе и сву паству Твоју.

Мир небески даруј срцима свих нас, а такође и мир овога живота даруј нам.

Украси у сваком миру цара, војску, началнике, савете, народе, суседе, и сваки корак наш.

Царе мира, даруј нам Твој мир у сагласности и љубави; у сагласности и љубави владај нама, Боже, осим Тебе другога не знамо, име Твоје прослављамо, оживотвори душе свију нас, и неће надвладати смрт греха над нама и над свим народом Твојим.

Болесне из Твог народа, Господе, исцели погледавши милошћу и милосрђем (на њих). Одстрани од њих и од нас сваку болест и немоћ и дух слабости одагнај од њих. Оне који леже у дуготрајним болестима, подигни. Мучене нечистим духовима исцели. Све који се налазе у тамницама или у рудницима или су под истрагом, или под осудом, или у изгнанству, или горком ропству, или исцрпљујућим порезима, помилуј и све избави, јер си Ти Бог наш Који разрешаваш свезане, усправљаш ослабљене; Ти си нада безнадежних, помоћ беспомоћних, подизање палих, пристаниште онима у бури, осветник угњетених. Свакој страдајућој и притешњеној хришћанској души даруј милост, подај олакшање, подај одмор. Такође, Господе, наше душевне болести исцели, телесне немоћи излечи; Ти Који си лекар душа и тела и гледаш на свако биће, погледај и исцели нас спасењем Твојим.

Сапутствуј на сваком месту браћи нашој која путују или која ће да путују, било по суву, или по рекама, или језерима, или путевима, или који на било који начин путују, и све их увек приведи у мирно пристаниште, пристаниште спасења; удостој их да будеш њихов сапловитељ и сапутник; радосне врати њиховој родбини радосне, здраве (врати) здраве. Такође и наше странствовање у овом животу, Господе, сачувај без повреде и без буре.

Благотворне кише изобилно пошаљи на места која имају потребу (за њима). Лице земље развесели и обнови њиховим (кишним) наиласком, да би она, оживљена њиховим капљама, рађала.

За месец април:

Плодове земље благослови, Господе, сачувај их целе и неповређене за нас. Узведи нам*⁴ до семена и жетве.

За месец јуни:

Речне воде подигни до њихове сопствене мере; њиховим подизањем развесели и обнови лице земље. Потоке њене*⁵ напој, умножи плодове њене.

Благослови и сада, Господе, годишњи круг доброте Твоје, за сиромашне из народа Твога, за удовицу и сироче, за странце и за обраћенике, за све нас који се надамо у Тебе и призивамо свето име Твоје. Очи свих се уздају у Тебе и Ти им дајеш храну благовремено. Ти Који дајеш храну сваком бићу, испуни радошћу и весељем срца наша, да бисмо, увек имајући свако благостање, изобиловали сваким добрим делом у Христу Господу нашем.

Царе царева и Господе господара, сачувај царство слуге Свога, православног и христољубивог цара нашег ... (име), кога си Ти удостојио да царује на земљи у миру и одважности и правди, и потчини му, Боже, сваког непријатеља и противника, унутрашњег и спољашњег; узми оружје и штит и дигни се њему у помоћ и исучи мач и пресретни његове гонитеље. Заклони му главу у дан рата; посади потомке његове на престо његов; усади у срце његово (старање) за добро свете Твоје саборне и апостолске Цркве и читавог христољубивог народа да бисмо и ми у њиховој неузнемирености тих и миран живот проводећи у свакој побожности и честитости Теби пристали.

Упокој, Господе Боже наш, душе раније уснулих у вери Христовој отаца и браће, поменувши од века праоце, оце, патријархе, пророке, апостоле, мученике, исповеднике, епископе, преподобне, праведне, сваки дух који је у вери Христовој скончао, и којима спомен вршимо у данашњи дан, и светог оца нашег Марка, апостола и јеванђелисте, који нам је показао пут спасења.

⁴* или: их ?

⁵* земљине.

Радуј се благодатна, Господ је с Тобом, благословена си међу женама, и благословен је плод утробе Твоје, јер си родила Спаситеља душа наших.

Свештеник говори гласно:

Особито пресвету, пречисту, благословену Владичицу нашу Богородицу и Увекдјеву Марију.

Ђакон говори гласно: Господе, благослови.

Свештеник: Господ да те благослови Својом благодаћу, сада и увек и у векове векова.

Ђакон тада чита диптихе (имена) упокојених, а свештеник погнуте главе чита тихим гласом ове молитве:

И све њихове душе, Владико Господе Боже наш, упокој у Обитељима светих Твојих, у Царству Твоме, давши им блага која Си обећао, које око не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође, која си Ти, Боже, припремио онима који љубе свето Име Твоје. Душе њихове упокој и удостој небеског царства а нама даруј хришћански благоугодан и безгрешан живот и удостој нас да добијемо удео и жреб са свима Светима Твојим.

Жртве и приносе оних који приносе те благодарне дарове, прими Боже на свети и небесни и мислени Твој жртвеник, у висине небеске, преко слугу Твојих Арханђела, од оних који су (принели) много и мало, тајно и јавно, од оних који су хтели (принети) а нису имали (шта принети), и од оних који су на данашњи дан принели принос, као што Си и сам примио дарове Твог праведника Авеља.

Свештеник узима кадионицу и кади испред часне Трпезе и говори тихим гласом:

Жртву оца нашег Авеља, кад Захаријин, милостињу Корнилијеву и две лепте удовичине прими, и њихове благодарне дарове и узврати им за земаљско небеским, за времено вечним.

Најсветијег и најблаженијег патријарха (или: најпобожнијег митрополита или: епископа нашег ... [име]) којег си предизбрао и удостојио да управља светом Твојом Црквом, чувајући сачувај на

многе године, на времена мирна, у вршењу Тобом им повереног светог Твог свештенства по светој и блаженој вољи Твојој и правилном управљању речју истине Твоје.

Помени и свуда православне епископе, свештенике, ђаконе, ипођаконе, чтеце, појце, монахе, оне који живе девичански, удовице и вернике.

Помени, Господе, свети град Христа Бога нашег /Јерусалим/, и царски*⁶ град ... (име) и овај наш град ... (име) и сваки град и крај и оне који у православној вери Христовој живе у њима, и опомени се њиховог мира и сигурности.

Помени, Господе, сваку хришћанску душу која страда и која је угњетена и која има потребу за милошћу и помоћу Божјом и опомени се обраћања заблуделих.

Помени, Господе, заробљену браћу нашу; и дај им да буду у милости код свих оних који су их заробили.

Помени, Господе, у својој милости и милосрђу и нас грешне и недостојне слуге Твоје и као Бог благи и човекољубиви изравнај*⁷ грехе наше.

Помени, Господе, и мене смиреног и грешног и недостојног слугу Твог ... (име) и изглади грехе моје као човекољубив Бог, и буди са нама који служимо светоме имену Твом.

Сабрања наша,*⁸ Господе, благослови. Идолослужење потпуно искорени из света. Сатану и свако његово дејство и лукавство сруши под ногама нашим. Непријатеље Цркве Твоје, Господе, као увек, тако и сада, смири. Изобличи њихову гордост; убрзо покажи њихову немоћ; замке и смицалице, које они праве против нас, учини недејственим. Устани, Боже, и нека се растуре непријатељи Твоји, и нека беже назад они који мрзе свето име Твоје. А верни православни народ Твој, оне који врше свету вољу Твоју, благослови безбројним благословима.

Ђакон говори гласно: Ви који седите, устаните.

Свештеник погнуте главе се моли тихим гласом:

---

*⁶ или: престони.

*⁷ боље: изглади, заглади.

*⁸ или: Цркву нашу.

Ослободи оне који су у оковима, избави оне који су у невољама, нахрани гладне, утеши малодушне, обрати заблуделе, просвети помрачене, подигни пале, утврди оне који се колебају, исцели болесне, Свеблаги, приведи их на пут спасења и присаједини их светој Твојој пастви, а нас очисти од наших безакоња, поставши у свему наш заштитник и покровитељ.

Ђакон говори гласно: Према истоку гледајте.

Свештеник погнуте главе се моли тихим гласом:

Јер си изнад сваког началства, и власти, и силе и господства и сваког имена што се може дати не само у овом веку, него и у будућем. Теби предстоје безбројни свети Анђели и војске Арханђела. Теби предстоје и два највиша рода живих бића, многооки Херувими и шестокрил(ат)и Серафими, који са два крила покривају лица, са два ноге, а са два лете и кличу један другоме неућутним устима и непрестаним богословљем победничку и Трисвету песму појући, кличући, славословећи, узвикујући и говорећи великолепној слави Твојој: Свет, Свет, Свет Господ Саваот, пуни су небо и земља славе Твоје. **Возглас:**

Увек све Тебе слави, а и са свима који Тебе прослављају прими, Владико Господе, славословље и од нас, који заједно са њима певамо и говоримо.

Народ пева: Свет, Свет, Свет Господ Саваот, пуни су небо и земља Твоје свете славе.

Свештеник благосиља посебно свети дискос и свети путир, и говори тихим гласом:

Заиста су пуни небо и земља свете славе Твоје кроз јављање Господа и Спаситеља нашег Исуса Христа; испуни, Боже, и ову жртву благословом Твојим, наиласком Свесветог Твог Духа. Јер сам Господ и Цар свих нас Исус Христос те ноћи у којој је предао себе за грехе наше и због свих поднео смрт тела, седнувши са светим својим ученицима и апостолима, узевши хлеб у свете, пречисте и непорочне руке своје, те погледавши на свог Оца, а нашег Бога и Бога свих, заблагодаривши, благословивши, осветивши и

преломивши, предаде га светим и блаженим својим ученицима и апостолима, рекавши:

Свештеник гласно: Примите, једите,

Ђакон тихо: Свештеници, покажите.

Свештеник: Ово је Тело моје, које се за вас ломи и предаје ради опроштаја грехова. **Народ:** Амин.

Свештеник тихим гласом:

Тако исто после вечере, узевши чашу и растворивши у њој вино и воду, те погледавши на небо ка Теби, своме Оцу а нашем Богу и Богу свих, благодаривши, благословивши и испунивши је Духом Светим, предаде је светим и блаженим својим ученицима и апостолима, рекавши:

Свештеник гласно: Пијте из ње сви,

Ђакон тихо: Још покажите.

Свештеник: Ово је крв (моја) Новог завета, која се за вас и за многе лије и предаје ради опроштаја грехова. **Народ:** Амин.

Свештеник чита ову молитву:

”**О**во чините у мој спомен: јер кад год једете овај хлеб и чашу ову пијете, смрт моју објављујете и васкрсење и вазнесење моје исповедате све док не дођем.“

Објављујући смрт Твог јединородног Сина, Господа и Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа, Владико, Господе Сведржитељу, Царе небески, и исповедајући тродневно и блажено Његово васкрсење из мртвих, и вазнесење на небо, и седење са десне стране до Тебе, Бога и Оца, и чекајући други и страшни и ужасни Његов долазак, када ће Он доћи да суди по правди живима и мртвима и када ће дати свакоме по делима његовим, (Теби, Господе Боже наш) Твоје од Твојих дарова предложисмо пред Тобом.

И молимо се и преклињемо Те, Човекољубиви, Благи, ниспошљи са свете висине Твоје, из готовог пребивалишта Твог и из неописаних недара, Самог Утешитеља, Духа Истине, Светога, Господа, Животворног, Који је говорио у закону и пророцима и апостолима, Који је свуда присутан и све испуњава и Који делује самовласно а не

као слуга, и којима хоће даје освећење по Твом благовољењу*⁹, простог по природи, разноврсног по дејству, извору божанских дарова, једносуштног Теби, Који од Тебе исходи, Који је сапрестолан царству Твојем; и Јединородног Сина Твога и Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа; и као свесилни Бог, ниспошљи на нас и на Хлеб овај и на Чашу ову Духа Твог Светог како би их Он осветио и савршио као свемогући Бог,

Свештеник благосиља крсним знаком свети Хлеб, говори (гласно):

И учинио Хлеб Телом.

Народ: Амин.

Свештеник благосиља свети путир, говорећи (гласно):

А чашу Крвљу новог Завета самог Господа и Спаситеља и Свецара нашег Исуса Христа.

Ђакон говори гласно:

Сиђите*¹⁰ ђакони, помолите се заједно са презвитерима.

Свештеник говори гласно. Ако служи архијереј заједно са свештеницима, или свештеници саборно, онда говоре сви у глас:

Како би они били нама, који се њима причешћујемо, на веру, на трезвеност, на исцелење, на целомудрије, на освећење, на обнављање душе, тела и духа, на заједницу блаженства вечног живота и нетрулежности, на славословље свесветог имена Твог, на опроштај грехова, да би се и у томе као и у свему прославило, опевало, светило свесвето и часно и прослављено име Твоје са Исусом Христом и Светим Духом.

Народ пева на глас пети:

Како је било и јесте, и биће из поколења у поколење, и у све векове векова. Амин.

⁹* по Твојој доброј вољи.

¹⁰* ходите приђите, приступите ?

Свештеник благосиља народ и говори:

Мир свима.

Народ: **И** духу твоме.

Ђакон, окренут народу, говори:

Помолите се.

Народ: **Г**осподе, помилуј.

Свештеник се моли тихим гласом:

Боже, родитељу светлости, начелниче живота, Творче, Заснивачу векова, даваоче знања, ризницо мудрости, учитељу светости, сасуде чистих молитава и доброчинитељу душа, Ти Који малодушним, који се надају у Тебе, дајеш оно у шта Анђели желе завирити, Који си нас извео из бездана на светлост и из смрти у живот, Који си нам из ропства подарио слободу, Који си развејао у нама присутни мрак греха јављањем Јединородног Сина Твог, Сам и сада, Владико, Господе, наиласком Свесветог Твог Духа просвети очи ума нашег како би се неосуђено причестили овом бесмртном небеском храном, и освети потпуно наше душе, тела и духове, како би са светим Твојим ученицима и апостолима Теби изrekli ову молитву: „Оче наш, Који си на небесима, да се свети име Твоје, да дође царство Твоје, да буде воља Твоја и на земљи као на небу; хлеб наш насушни дај нам данас; и опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима својим; и не уведи нас у искушење, но избави нас од злога.“

Возглас:

И удостој нас, човекољубиви Владико Господе, да се са смелошћу, неосуђено, чистим срцем, просвећеном душом, непостидним лицем, освећеним устима усудимо призивати Тебе Који си на небесима, светога Бога и Оца, и говорити:

Народ заједнички у храму чита:

Оче наш, Који си на небесима, да се свети име Твоје, да дође царство Твоје, да буде воља Твоја и на земљи као на небу; хлеб наш насушни дај нам данас; и опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима својим; и не уведи нас у искушење, но избави нас од злога.

Свештеник тихим гласом чита ову молитву:

Да, Господе, Господе, не уведи нас у искушење, него нас избави од злога. Јер Твоје велико милосрђе зна да ми не можемо да подносимо искушење због велике немоћи своје, те нам са искушењем дај и олакшање да бисмо могли поднети. Јер си нам дао власт да стајемо на змију и скорпију и на сву силу вражију. **Возглас:**

Јер је Твоје царство и сила и слава, Оца и Сина и Светога Духа, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Свештеник: Мир свима.

Народ: И Духу твоме.

Ђакон: Главе своје Господу приклоните.

Народ: Пред Тобом, Господе.

Свештеник тихим гласом чита ову молитву:

Владико, Господе Боже Сведржитељу, који седиш на Херувимима и Који си прослављен од Серафима, Који си из воде устројио небо и мноштвом звезда га украсио, Који си на висинама поставио бестелесне војске Анђела ради вечних славословља, Теби смо ми приклонили вратове душа и тела наших, показујући знак покорности, и молимо Те, одагнај мрачне насртаје греха од ума нашег и просвети божанственим лучама Светог Духа Твог ум наш, да бисмо се, испунивши се богопознањем, достојно причестили предложеним благима пречистог тела и Часне Крви Јединородног Сина Твог, Господа и Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа, опраштајући нам грехе сваке врсте по великој и неиспитљивој Твојој благодати, благодаћу, милосрђем и човекољубљем Јединородног Сина Твог. **Возглас:**

Кроз Кога и са Којим (нека је) Теби слава и моћ, са Свесветим и благим и Животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Свештеник: Мир свима.

Народ: И Духу твоме.

Ђакон, окренут народу, подигне своју десну руку и изговара гласно:

Са страхом Божијим пазимо.

Свештеник благосиља и уздиже свети Хлеб, изговарајући сасвим тихим гласом ову молитву, а за време док свештеник чита ову молитву треба да је потпуна тишина у храму:

Гвети, Свевишњи, страшни, Господе који у светима почиваш, освети нас речју благодати Твоје и наиласком Свесветога Духа Твог, јер си Ти рекао, Владико: „Будите свети јер сам ја свет Господ Бог“. Непостижни Боже Речи, Оцу и Духу Светоме једносуштни, савечни и беспочетни, прими чисту песму са Херувимима и Серафимима и од мене грешног и недостојног слуге Твог, из недостојних уста мојих, који кличем и говорим: **Возглас:**

Светиње светињама.

Народ пева:

Један је Отац свет, један је Син свет, један је Дух Свети, у јединству Духа Светога. **А**мин.

Музичка нотација за народну песму. Нота је у Г-мајору, са променом такта са 7/4 на 8/4. Текст је исписан испод нотних линија.

1
 Је дан је О тац свет, је дан је Син свет

3
 је дан је Дух Све ти, у је дин ству Ду ха

5
 Све то га, а мин!

Ђакон, окренут према народу, изговара гласно:

За спасење и заштиту светог оца нашег ... **(име)** епископа, за клир и христољубиви народ, Господу се помолимо.

Народ: Господе, помилуј.

Ђакон: Још и за спасење и за опроштај грехова онога који приноси евхаристију, брата нашег ... (име епископа или свештеника који служи Св. Литургију), Господу се помолимо.

Народ: Господе, помилуј.

Ђакон: И за спомен преподобних отаца наших и браће, рецимо сви усрдно: Господе, помилуј.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник благосиља народ и изговара гласно:

Господ са свима.

Народ: И са Духом твојим.

Ђакон, окренут народу, говори гласно:

Почни!

(Док се клирици причешћују народ пева причастан, Псалом 150):

Хвалите Га због владавине Његове;

Хвалите Га по мноштву величанства Његовог;

Хвалите Га уз глас трубе;

Хвалите Га уз псалтир^{*11} и китару;

Хвалите Га уз бубањ и у колу;

Хвалите Га уз жице и свиралу;

Хвалите Га уз миловучне кимвале.

Хвалите Га уз кимвале који одјекују.

Свештеник прелама свети Хлеб и говори тихо, тако да га чују само они који су око часне Трпезе:

Хвалите Бога у светињи Његовој.

Свештеник благосиља свети Хлеб, држи га обема рукама и прелама га на два дела. Део који држи у левој руци опет ставља на свети Дискос, а део који држи у десној руци опет прелама на два дела, као што је овде означено:

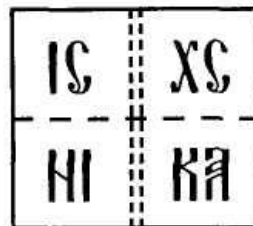
^{11*} харфу.

Све што дише нека хвали
Господа.

Слава Оцу и Сину и Светоме
Духу.

И сада и увек и у векове
векова. Амин.

Овај део
опет преломи.

Овај део стави
на свети дискос.

Док ово чини, говори ове речи:

Господ ће благословити и
саслужити ломљењем светих и
пречистих и животворних
Његових дарова, сада и увек и у
векове векова. Амин.

И опет свештеник: Извршите.

Клирици у олтару говоре
заједно: Дух Свети извршава и
освећује.

Онда свештеник који држи
део светог Хлеба са печатом **XS** у
десној руци (а део са печатом **KA**
у левој руци) ставља управо тај
део светог Хлеба (део **XS**) на длан
леве руке, благослови га и ставља
десном руком у свети путир.

Овај део у
свети
путир

Овај пак на
свети
дискос

и изговара:

Гле, осветише се и употпунише се и постадоше Тело и Крв Господа и Бога и Спаситеља нашега и деле се свети дарови светима.

Клирици говоре заједно:

Један је Свети Отац, један је Свети Син, у Духу Светом. **Амин.**
(трипут)

Свештеник: Господ са свима.

Клирици у олтару кажу:

И са духом твојим.

Свештеник:

Он благослови, Он освети, Он употпуни, Он и причешћује за опроштај грехова и живот вечни.

По божанској благодати која нам је дарована човекољубљем, усудисмо се на ово. Приступамо, истина са страхом, Твојим светим тајнама, Владико, молећи да нам, ако је шта по људској слабости промакло, будеш опростилац, Господе Боже наш.

Јер као што јелен жуди за изворима вода, тако и моја душа чезне за Тобом, Боже.

Свештеник се причешћује светим Хлебом изговарајући:

Свето Тело Господа и Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа.

Ђакон: **Амин.**

После тога свештеник узима убрус и свети путир и причешћује се из путира. Тада изговара:

Часна и драгоценa Крв Господа и Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа.

Пошто се началствујући свештеник причестио ђакон говори:

Свештеници, приступите.

Свештеници прилазе и причешћују се на исти начин као и началствујући.

Пошто су се свештеници причестили, најстарији ђакон говори:

Ђакони са побожношћу се сакупите и уђите.

Најстарији свештеник причешћује ђаконе. Свакоме ђакону даје свети Хлеб и при давању каже:

Свето Тело Господа и Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа.

Узима убрус и свети путир и из путира причешћује ђаконе и говори:

Часна и драгоценa Крв Господа и Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа.

После овога свештеник на светом дискосу изломи свети Хлеб на частице за причешће верника.

Народ продужава да пева причастан.

Потом свештеник и ђакон излазе кроз царске двери и стају испред њих. Вакон стоји са јужне стране и држи свети дискос у левој руци, а свештеник стоји са северне стране држећи свети путир.

Верници долазе код ђакона који им ставља частицу светог Хлеба у уста, при чему изговара:

Свето Тело Господа и Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа.

Тада долазе код свештеника, који их причешћује тако, што верник пије из светог путира, при чему свештеник изговара:

Часна и драгоценна Крв Господа и Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа.

Пошто су свештеник и ђакон причестили народ враћају се у олтар и постављају свети путир и дискос на часну Трпезу. Преостале частице са диска ставља у свети путир, узима обема рукама свети путир, њиме благосиља народ и изговара:

Нека се узвиси на небеса, Боже, и по целој земљи, слава Твоја, и царство Твоје остаје у векове.

После завршеног чина, ђакон изговара:

На молитву усправите се.

Свештеник: **М**ир свима.

Народ: **И** Духу твоме.

Ђакон: Помолите се због достојног причешћивања.

Народ: Господе, помилуј.

Ђакон: За оне који су се удостојили причестити се светим и пречистим и бесмртним и небеским тајнама.

Народ: Господе, помилуј.

Ђакон: За спас свега народа.

Народ: Господе, помилуј.

Ђакон: За веру и мир свете саборне и апостолске Цркве.

Народ: Господе, помилуј.

Свештеник тихим гласом говори молитву благодарења:

Благодаримо Ти, Владико Господе Боже наш због причешћа, бесмртним и небесним Твојим тајнама, које Си нам даровао за добробит, освећење и спасење душа и тела наших, и молимо се и иштемо од Тебе, човекољубиви и благи Господе, да нам причешће Светим Телом и Часном Крвљу Јединородног Сина Твога буде на непостидну веру, нелицемерну љубав, на умножење побожности, одагнање противника, чување заповести Твојих, на путнину и живот вечни, на благопријатан одговор на Страшном Суду Христа Твога.

Возглас: Кроз Кога и са Којим нека је Теби слава и моћ са Свесветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Ђакон: Главе ваше за благослов приклоните.

Свештеник са солеје, окренут народу, говори:

Највећи Царе и беспочетни Оцу Који си силом својом опустошио ад и смрт уништио, свезао снажнога и васкрсао Адама из гроба благодејственом силом Твојом и просвећујућим сијањем неизреченог Твог Божанства, Сам, Владико, путем причешћа Тела Твог и часне Крви Твоје, ниспошљи невидљиву десницу Твоју, испуњену благословима, и све нас благослови, помилуј, укрепи божанственом Твојом силом, и одагнај од нас порочно и грешно дејство телесних жеља, просвети мислене очи наше против мрачног безакоња које нас окружује, сједини нас са преблаженим збором оних који су Ти благоутодили, Јер кроз Тебе и

са Тобом Оцу и Свесветом Духу приличи свако слављење,^{*12} част, сила, поклоњење и благодарност, сада и увек и у векове векова.

Народ: Амин.

Ђакон: С миром изиђите.

Народ: У име Господње.

Свештеник: Љубав Бога и Оца, благодат Сина, Господа (пак)^{*13} нашега Исуса Христа, заједница и дар Свесветог Духа, да буде са свима вама, сада и увек и у векове векова.

Народ пева: Нека је благословено име Господње.

Свештеник у ђаконикону чита ову молитву:

Ти, Владико, даровао си нам освећење у причешћу најсветијим Телом и часном Крвљу Јединородног Сина Твог; даруј нам благодат и дар Свесветог Духа и сачувај нас непорочним у животу, и уведи у савршено искупљење и усиновљење и у будућу вечну сладост. Јер си Ти освећење наше и Теби славу уносимо, Оцу и Сину и Светоме Духу, сада и увек и у векове векова. **Народ:** Амин.

Свештеник: Мир свима.

Народ: И духу твоме.

Свештеник, благосиљајући руком народ, отпушта га, говорећи:

Нека /вас/^{*14} благослови Бог, (Он) Који благосиља и освећује, штити и чува све нас кроз причешћивање Његовим Светим Тајнама, (Он) Који је благословен у векове векова. **Народ:** Амин.

Ђакон, пошто је узео благослов од свештеника, употребљава свете Тајне.

Свештеник подели нафору народу, који с миром одлази својим домовима.

Свештеник свлачи са себе свештене одежде; то исто чини и ђакон и онда одлазе својим домовима благодарећи Бога.

Овако се завршава Божанствена Литургија светога апостола и јеванђелисте Марка.

Крај и Богу слава!

^{12*} хваљење, хвала.

^{13*} можда боље овако: ... благодат Сина и Господа ...

^{14*} има у тексту игумана Силуана.

О ЛИТУРГИЈИ СВЕТОГ АПОСТОЛА МАРКА

Литургија светог апостола Марка је једна од најстаријих Хришћанских литургија, савремена литургији светог апостола Јакова јерусалимског, или пак нешто мало млађа од ње. Њу је саставио свети апостол Марко, један од седамдесеторице апостола, који је проповедао свето Еванђеље у Александрији и у Египту. Пошто је он био први александријски епископ он је за потребе Александријске цркве саставио ову литургију. Ова литургија је била уобичајена литургија Александријске цркве и Цркве целог Египта од самог почетка па све до 13. века. Поред ове литургије паралелно су се употребљавале и литургије: Светог Василија, Светог Григорија Богослова и Јерусалимска литургија светог апостола Јакова. На крају су литургију светог Марка сасвим потисле две византијске литургије Светог Василија Великог и Светог Јована Златоустог. Ову свету литургију су служили велики свети Оци Цркве Египта, као: Свети Атанасије Велики, Дидим, Макарије, Исидор, Теофило, Кирило, Тимотеј и други. Из Египта је у употребу прешла и на Синајску Гору, у Етиопију, а за време Крсташа и у грчке парохије Јужне Италије. Сада се у Александрији служи само једанпут годишње, на дан светог апостола Марка, 25. априла.

Мора се имати у виду да се чин ове литургије од времена светог Марка до данас изменио, јер садржи бројне додатке из каснијих времена, као: „Јединородни Сине ...“, „Свети Боже ...“, „Символ вере“ и друго.

Проскомидија на овој литургији врши се за време певања херувимске песме „Ми који херувиме...“. Премештање проскомидије пре почетка литургије било би неприлично, јер би се тада губила њена архаичност.

Литургија светог Марка је са грчког језика превођена на многе старе и савремене језике. До данас није пронађен још ни један пример даје превођена на црквенословенски језик.

На српски језик је 1987. године преведена са грчког језика: Ιωαννου Μ. Φουντουλη, ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΜΑΡΚΟΥ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 1977., и са руског језика: Собрание древнихъ литургійъ восточныхъ и западныхъ, С.П.Б. 1874 -1878. од

хиландарских монаха, у којем преводу је учествовао и писац ових редова, док је био сабрат и монах у Хиландару. За време свог епископствовања у западноамеричкој епархији, доле потписани је замолио протојереја-ставрофора Д-р Матеју Матејића, професора славистике у САД, да поправи превод и да га коначно уобличи, како би био подесан за објављивање на српском језику. Овај рад је плод тог његовог труда.

Клањамо се Пастирначалнику и Великом Архијереју Господу нашем Исусу Христу и светом апостолу и јеванђелисти Марку, што су благословили овај наш труд, да га као таквог објавимо и предамо на молитвено-литургијску и душекорисну употребу.

Сретење Господње 1998. године

Епископ банатски
Хризостом

Црква св. ап. и јев. Марка у Београду (зидана од 1931-1940).

Нови мозаични иконостас у београдској цркви св. ап. и јев. Марка (иконостас 1991-1992, иконе 1996-1998).

✱ НОВИИ СЕРБАДКА РИТ ГОДА ВЪ БЛАГРАДЕ. © НОВИ СРБАДКА 2013. ГОД. У БЕОГРАДУ. ✱